

90 lat
GUS
1918-2008

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**KOBIETY
I MĘŻCZYŹNI
na rynku**

P

Pracy

**WARSZAWA
2008**

W Polsce, podobnie jak w innych krajach europejskich, sytuacja kobiet na rynku pracy różni się od sytuacji zawodowej mężczyzn. Płeć jest więc jedną z najważniejszych cech uwzględnianych w statystyce rynku pracy.

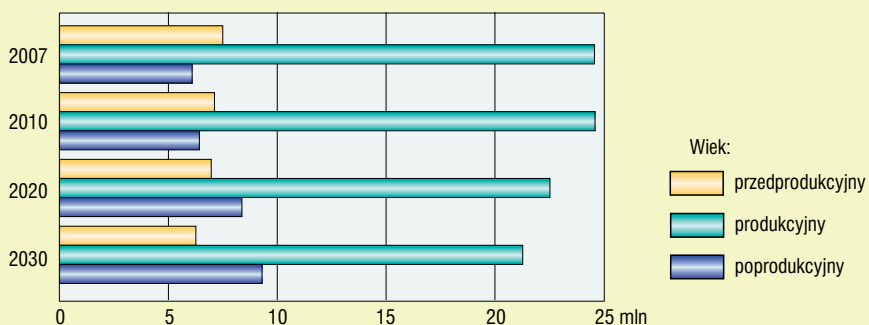
Dane prezentowane w niniejszym opracowaniu zostały zaczerpnięte z reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), z rejestrów bezrobotnych prowadzonych w urzędach pracy oraz z badania struktury wynagrodzeń według zawodów.

Badanie aktywności ekonomicznej ludności obejmuje osoby w wieku 15 lat i więcej. Jego wyniki są prezentowane kwartalnie w publikacji pt. „Aktywność ekonomiczna ludności Polski”. Dane o bezrobociu rejestrowanym publikowane są miesięcznie na stronie internetowej GUS: www.stat.gov.pl – Praca, Dochody Ludności a w cyklu kwartalnym, w opracowaniu pt. „Bezrobocie rejestrowane w Polsce”.

W niniejszym opracowaniu wykorzystano dane BAEL z badań przeprowadzonych w IV kwartale w latach 2003-2007 oraz dane z rejestracji bezrobocia według stanu na koniec grudnia w latach 2003-2007. Dane dotyczące krajów Unii Europejskiej pozyskano ze strony internetowej Eurostat pod adresem: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> w dniu 22 października 2008.

Informacji o przeciętnych wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn dostarczyło reprezentacyjne badanie struktury wynagrodzeń według zawodów za 2006 r. Badanie to jest realizowane w cyklu 2-letnim w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W LATACH 2007–2030

Ludność w wieku produkcyjnym tworzą kobiety w wieku 18-59 lat i mężczyźni w wieku 18-64 lata. Osoby w wieku 0-17 lat są zaliczane do grupy w wieku przedprodukcyjnym, a kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej należą do grupy w wieku poprodukcyjnym. W 2007 roku (stan na 31 XII) na 1000 kobiet w wieku produkcyjnym przypadało 655 kobiet w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym). Odpowiedni wskaźnik dla mężczyzn wynosił 457.

Prognozy demograficzne wskazują, że liczba ludności w wieku produkcyjnym będzie rosła do 2010 r., a następnie obniżała się. Jednocześnie przewiduje się, że liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, zarówno kobiet jak i mężczyzn, będzie systematycznie rosła.

Z punktu widzenia statusu na rynku pracy (aktywności ekonomicznej) ludność dzieli się na pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo.

Zbiorowość aktywnych zawodowo tworzą pracujący i bezrobotni. Do pomiaru poziomu aktywności zawodowej służy współczynnik, wyrażający udział osób aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Poziom aktywności zawodowej kobiet jest niższy niż mężczyzn. W 2007 r. na 1000 mężczyzn aktywnych zawodowo przypadało 607 biernych zawodowo, podczas gdy na 1000 kobiet aktywnych zawodowo przypadało 1140 biernych zawodowo. Ludność bierna zawodowo jest silnie sfeminizowana – blisko 2/3 tej populacji stanowią kobiety.

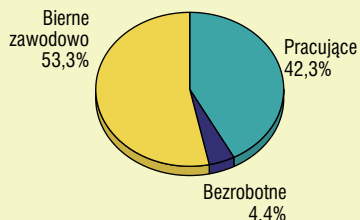
WSPÓŁCZYNNIKI AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI W LATACH 2003–2007

Lata	W wieku 15 lat i więcej		W wieku produkcyjnym	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
	w %			
2003	47,9	62,4	64,9	74,9
2004	47,9	62,7	65,0	74,9
2005	48,1	62,9	65,4	75,3
2006	46,7	62,3	63,8	74,9
2007	46,7	62,2	64,1	74,8

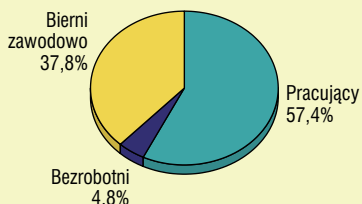
Współczynnik aktywności zawodowej kobiet obniżył się z 47,9% w 2003 r. do 46,7% w 2007 r., natomiast dla mężczyzn wskaźnik ten zmniejszył się w tym okresie tylko w nieznacznym stopniu (z 62,4% do 62,2%).

Najwyższy odsetek aktywnych zawodowo występuje wśród mężczyzn w wieku 30-39 lat (w 2007 r. na 1000 mężczyzn 932 pracowało

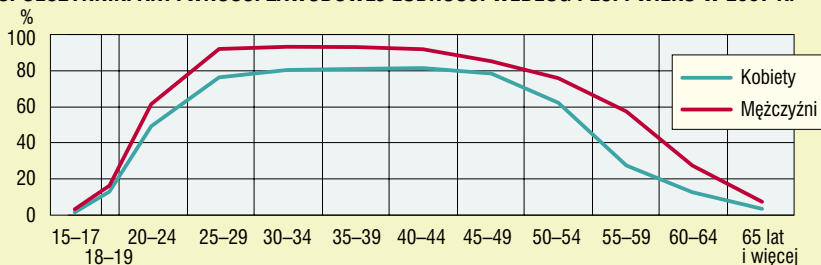
KOBIETY W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W 2007 R.

MĘŻCZYŹNI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W 2007 R.

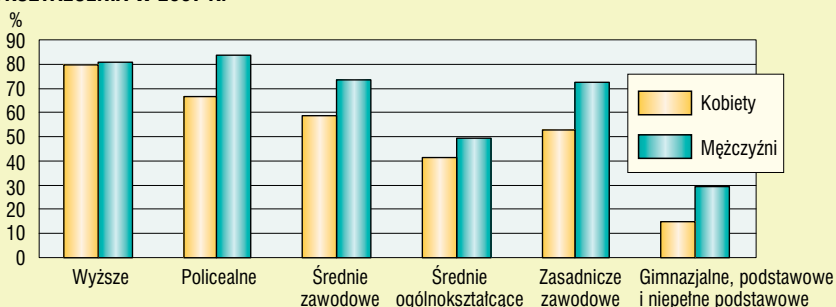

WSPÓŁCZYNNIKI AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2007 R.

lub poszukiwało pracy) oraz wśród kobiet w wieku 35-44 lata (na 1000 kobiet 813 pracowało bądź poszukiwało pracy).

WSPÓŁCZYNNIKI AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2007 R.

Najwyższym poziomem aktywności zawodowej charakteryzują się kobiety z wykształceniem wyższym. Współczynniki aktywności zawodowej dla tej grupy populacji kobiet są równie wysokie jak dla mężczyzn.

LICZBA PRACUJĄCYCH KOBIET W LATACH 2003–2007

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
	ogółem				
Liczba pracujących w tys.	6198	6290	6434	6624	6985
W % ogółu pracujących	45,2	44,7	44,7	44,4	45,0
w tym w wieku produkcyjnym					
Liczba pracujących w tys.	5907	6029	6201	6401	6745
W % ogółu pracujących	44,7	44,4	44,4	44,1	44,6

W latach 2003-2007 obserwowano systematyczny wzrost liczby pracujących kobiet. Ich udział wśród pracujących nie ulegał jednak dużym zmianom.

Do pomiaru wykorzystania zasobów pracy stosuje się

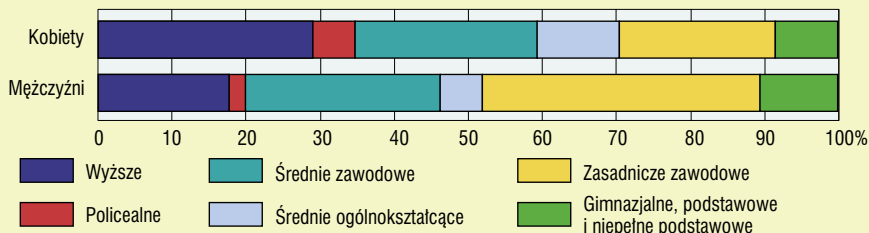
wskaźnik zatrudnienia, który obrazuje udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia kobiet jest prawie o 1/4 niższy niż

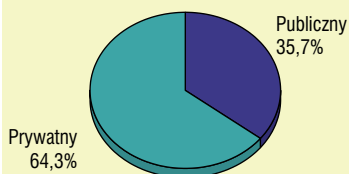
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA WEDŁUG PŁCI W LATACH 2003–2007

Lata	W wieku 15 lat i więcej		W wieku produkcyjnym	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
	w %			
2003	38,2	50,9	51,3	60,8
2004	38,5	52,2	51,9	62,1
2005	39,2	53,2	53,1	63,5
2006	40,3	55,5	54,8	66,5
2007	42,3	57,4	57,9	68,9

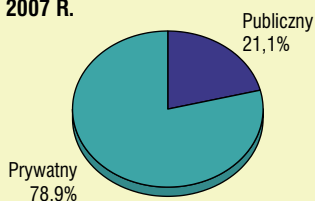
PRACUJĄCY WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2007 R.

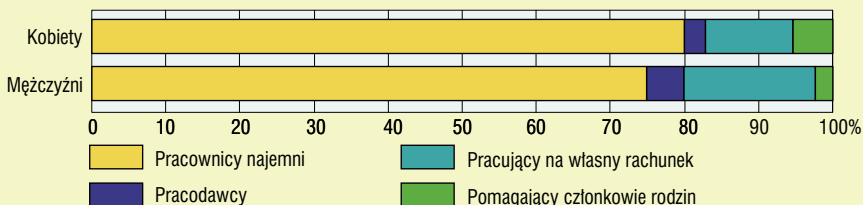
PRACUJĄCE KOBIECY WEDŁUG SEKTORA WŁASNOŚCI MIEJSCA PRACY W 2007 R.

PRACUJĄCY MĘŻCZYŹNI WEDŁUG SEKTORA WŁASNOŚCI MIEJSCA PRACY W 2007 R.

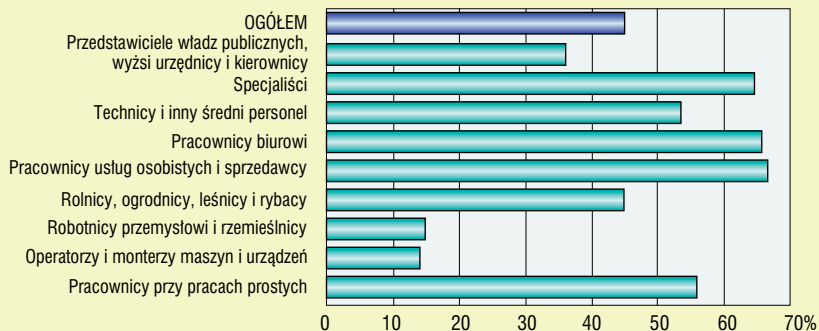
PRACUJĄCY WEDŁUG PŁCI I STATUSU ZATRUDNIENIA W 2007 R.

wskaźnik zatrudnienia mężczyzn. Pracujące kobiety w większości mają co najmniej średnie wykształcenie. Rzadko jednak zajmują stanowiska kierownicze, szczególnie wyższego szczebla. W 2007 r. wśród pracujących na stanowiskach kierowniczych tylko 36% to kobiety. Udział kobiet pracodawców był jeszcze niższy (31%).

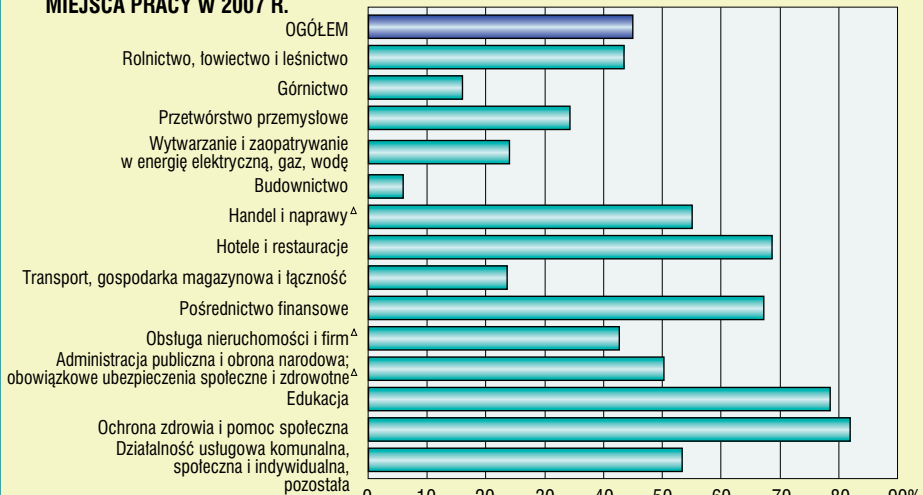
Najbardziej sfeminizowaną grupę zawodową stanowią „Pracownicy

UDZIAŁ Kobiet W OGÓLNEJ LICZBIE PRACUJĄCYCH W DANEJ GRUPIE ZAWODOWEJ W 2007 R.

usług osobistych i sprzedawcy”, w której w 2007 r. na 100 mężczyzn przypadało 199 kobiet, najmniej zaś – grupa operatorów i monterów maszyn i urządzeń, w której na 100 mężczyzn przypadało tylko 16 kobiet. Do najbardziej sfeminizowanych sekcji gospodarki narodowej należały: ochrona zdrowia i pomoc społeczna (455 kobiet na 100 mężczyzn), edukacja (368 kobiet na 100 mężczyzn) oraz hotele i restaura-

UDZIAŁ Kobiet WŚRÓD PRACUJĄCYCH WEDŁUG WYBRANYCH RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI MIEJSCA PRACY W 2007 R.

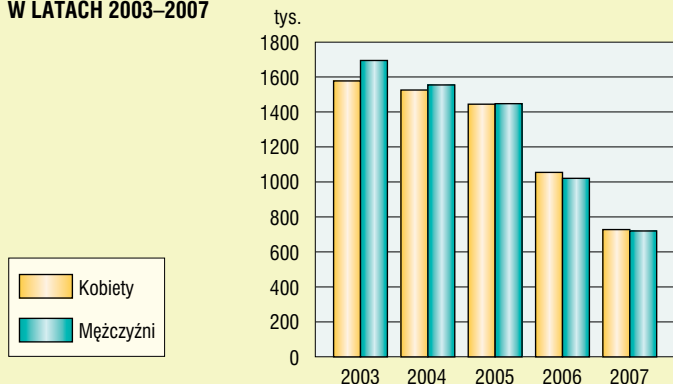

cje (219 kobiet na 100 mężczyzn).

W ostatnich latach kobiety przeważają zarówno wśród bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, jak również wśród bezrobotnych wyodrębnianych w Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności.

Bezrobocie kobiet charakteryzuje się mniejszą płynnością niż bez-

**LICZBA BEZROBOTNYCH KOBIEI I MĘŻCZYŹN WEDŁUG BAEL
W LATACH 2003–2007**

robocie mężczyzn. Napływ kobiet do bezrobocia jest mniejszy niż mężczyzn, natomiast ich odpływ z grupy bezrobotnych jest większy.

**Relatywnie mniejsza płynność bezrobocia kobiet sprawia, że czę-
PŁYNNOŚĆ BEZROBOCIA REJESTROWANEGO KOBIEI I MĘŻCZYŹN
W LATACH 2003–2007**

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
	w tysiącach				
	Kobiety				
Napływ do bezrobocia	1172	1229	1314	1307	1254
Odpływ z bezrobocia	1183	1295	1396	1488	1542
Saldo	-11	-66	-82	-181	-288
	Mężczyźni				
Napływ do bezrobocia	1471	1455	1479	1385	1238
Odpływ z bezrobocia	1501	1565	1624	1668	1512
Saldo	-30	-110	-145	-283	-274

ściej niż mężczyźni są one zagrożone bezrobociem długotrwałym. Zgodnie z danymi urzędów pracy w 2007 r. 50,2% zarejestrowanych bezrobotnych kobiet i 37,9% zarejestrowanych bezrobotnych mężczyzn pozostawało bez pracy dłużej niż rok.

Do oceny natężenia bezrobocia wykorzystuje się stopę

bezrobocia wyrażającą udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) wśród aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w wieku 15 lat i więcej.

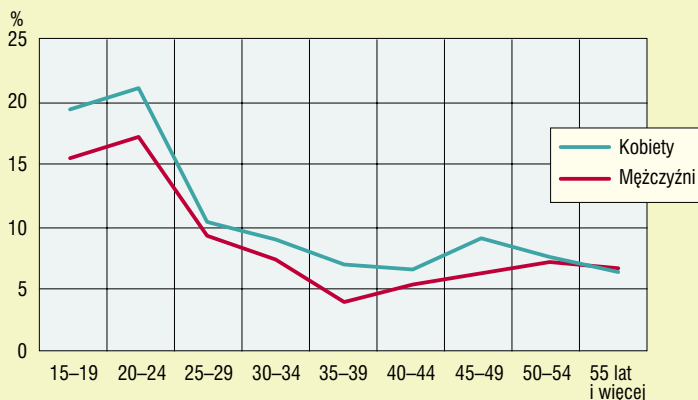
STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG PŁCI W LATACH 2003–2007

na podstawie BAEL

Lata	W wieku 15 lat i więcej		W wieku produkcyjnym	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
	w %			
2003	20,3	18,4	20,9	18,8
2004	19,5	16,7	20,1	17,0
2005	18,3	15,4	18,8	15,7
2006	13,7	11,0	14,0	11,1
2007	9,4	7,8	9,6	7,9

Stopa bezrobocia kobiet jest wyższa niż stopa bezrobocia mężczyzn. Trudniej znaleźć pracę zwłaszcza kobietom powracającym na rynek pracy po dłuższej przerwie oraz poszukującym pierwszej pracy.

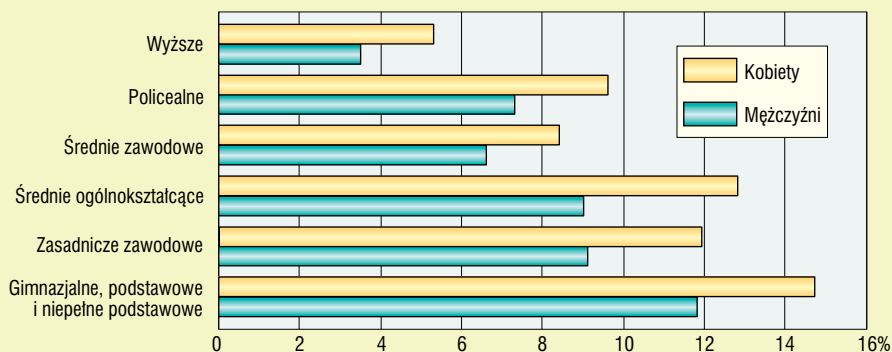
STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2007 R.

W IV kwartale 2007 r. najwyższa stopa bezrobocia dotyczyła kobiet w wieku 18-19 lat (23,2%). Najbardziej sfeminizowana była grupa bezrobotnych w wieku 35-44 lata, w której na 100 bezrobotnych mężczyzn przypadało 129 bezrobotnych kobiet. W tej grupie stopa bezrobocia kobiet była wyższa niż stopa bezrobocia mężczyzn.

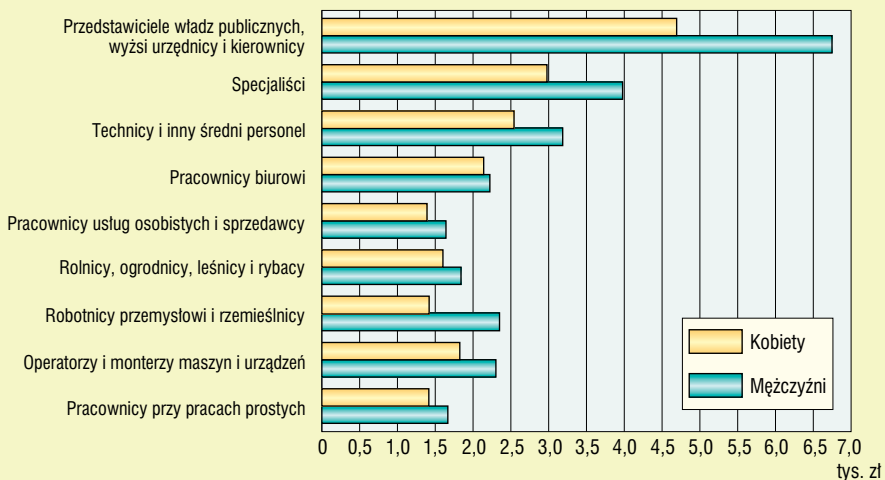
Wykształcenie nie chroniło kobiet przed bezrobociem. Bezrobotne kobiety były lepiej wykształcone niż bezrobotni mężczyźni. Prawie 59% bezrobotnych kobiet posiadało wykształcenie średnie, policealne lub wyższe, podczas gdy analogiczny odsetek pośród mężczyzn wynosił około 39%.

STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG PŁCI I WYKSZTAŁCENIA W 2007 R.

Decydujący wpływ na sytuację osób na rynku pracy na wsi wywiera związek z użytkowaniem gospodarstwa rolnego. Stopa bezrobocia kobiet w gospodarstwach domowych użytkujących gospodarstwo rolne jest ponad 2,5-krotnie niższa niż stopa bezrobocia kobiet w gospodarstwach domowych niezwiązanych z rolnictwem.

WYNAGRODZENIE MIESIĘCZNE BRUTTO WEDŁUG PŁCI I GRUP ZAWODOWYCH W PAŹDZIERNIKU 2006 R.

Wynagrodzenia kobiet są zazwyczaj niższe niż mężczyzn. Jak wynika z badań struktury wynagrodzeń według zawodów, w październiku 2006 r. mężczyźni osiągnęli wynagrodzenie o 9,4% wyższe od średniego w skali kraju, natomiast kobiety o 10,1% niższe. Przeciętne wynagrodzenie kobiet było o 21,7% niższe od przeciętnego wynagrodzenia mężczyzn.

Z porównania podstawowych mierników aktywności zawodowej w krajach Unii Europejskiej i w Polsce wynika, iż:

– podstawowe mierniki aktywności zawodowej kobiet w Polsce są mniej korzystne w stosunku do średnich unijnych;

PODSTAWOWE MIERNIKI^a AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ LUDNOŚCI W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ I W POLSCE WEDŁUG PŁCI W 2007 R.

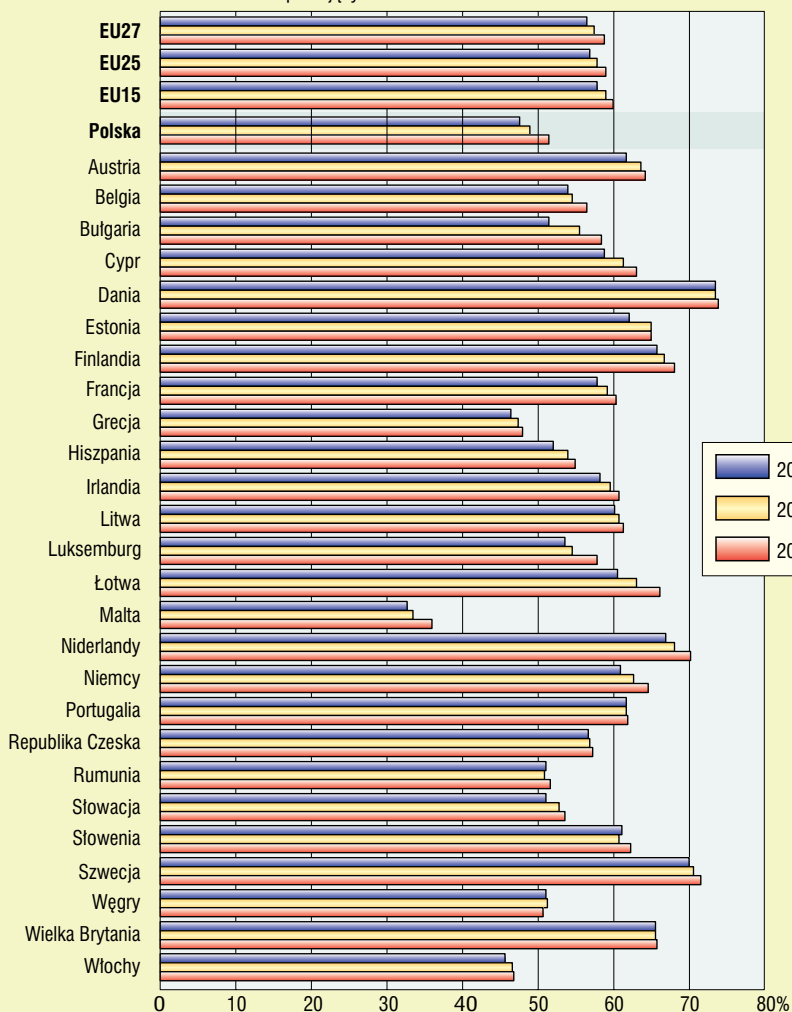
WYSZCZEGÓLNIENIE	Kobiety				Mężczyźni			
	UE(27)	UE(25)	UE(15)	Polska	UE(27)	UE(25)	UE(15)	Polska
Ludność (w tys.) w wieku:								
15 lat i więcej	212785	199889	167356	16502	199368	187371	158055	14901
15 – 64 lata	165220	155070	129066	13334	164690	154613	129246	12965
Pracujący (w tys.) w wieku:								
15 lat i więcej	98505	92825	78587	6985	122199	115398	97970	8553
15 – 64 lata	97069	91647	77627	6872	119820	113275	96131	8410
Wskaźnik zatrudnienia ludności (w %) w wieku:								
15 lat i więcej	46,3	46,4	47,0	42,3	61,3	61,6	62,0	57,4
15 – 64 lata	58,8	59,1	60,1	51,5	72,8	73,3	74,4	64,9
Pracujący na własny rachunek ^b (w % ogółu pracujących w wieku:								
15 lat i więcej	9,9	9,8	9,6	14,5	18,9	18,7	18,5	22,5
15 – 64 lata	9,5	9,4	9,2	14,0	18,1	17,9	17,7	22,1
Pracujący w niepełnym wymiarze czasu pracy (w % ogółu pracujących) w wieku:								
15 lat i więcej	31,1	32,5	36,6	12,8	7,7	7,7	8,2	6,4
15 – 64 lata	30,7	32,1	36,2	11,9	6,9	7,0	7,5	5,6
Współczynnik aktywności zawodowej (w %) w wieku:								
15 lat i więcej	50,1	50,3	50,8	46,7	65,4	65,7	66,0	62,2
15 – 64 lata	63,6	64,1	65,1	57,0	77,7	78,2	79,3	70,4
Bezrobotni (w tys.) w wieku:								
15 lat i więcej	8073	7752	6466	728	8140	7647	6393	720
15 – 64 lata	8061	7739	6459	725	8116	7624	6375	716
Stopa bezrobocia (w %) w wieku:								
15 lat i więcej	7,6	7,7	7,6	9,5	6,3	6,2	6,1	7,8
15 – 64 lata	7,7	7,8	7,7	9,5	6,3	6,3	6,2	7,8
Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (w %) w wieku:								
15 lat i więcej	41,7	41,1	39,4	48,8	41,8	41,4	39,8	48,1
15 – 64 lata	41,6	41,1	39,4	48,8	41,8	41,4	39,8	48,2
Kształcenie ustawiczne dorosłych ^c w wieku 25 – 64 lata	10,6	11,2	12,4	5,5	8,8	9,3	10,2	4,7
Kształcenie osób młodych ^c w wieku 20 – 24 lata	80,8	80,9	78,3	93,4	75,4	75,2	72,2	89,7
Średni wiek dezaktywacji zawodowej (wyjścia z siły roboczej) ^d	60,7	60,5	61,1	56,0	61,7	61,5	61,6	60,7

Źródło: Labour Force Survey, prowadzone w poszczególnych krajach UE, w Polsce – pod nazwą Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności.

^a Dane pobrane ze strony internetowej Eurostat: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> w dniu 22.10.2008 roku. ^b Wiek produkcyjny według definicji Eurostat (osoby w wieku 15-64 lata). ^c Łącznie z pomagającymi bezpłatnie członkami rodzin. ^d Dane przeciętne roczne. ^d Dane przeciętne roczne za 2006 r.

WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA KOBIEC W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ I W POLSCE

Udział pracujących w ludności w wieku 15–64 lata

– kobiety w Polsce charakteryzują się niższym wskaźnikiem zatrudnienia niż przeciętnie kobiety w krajach Unii Europejskiej; do krajów, które mają zdecydowanie wyższe wskaźniki zatrudnienia kobiet niż w Polsce należą: Dania, Szwecja, Niderlandy, Finlandia, Łotwa, Wielka Brytania, Estonia, Niemcy, Austria, natomiast na Malcie we Włoszech i Grecji – wskaźniki zatrudnienia kobiet są znacznie niższe;

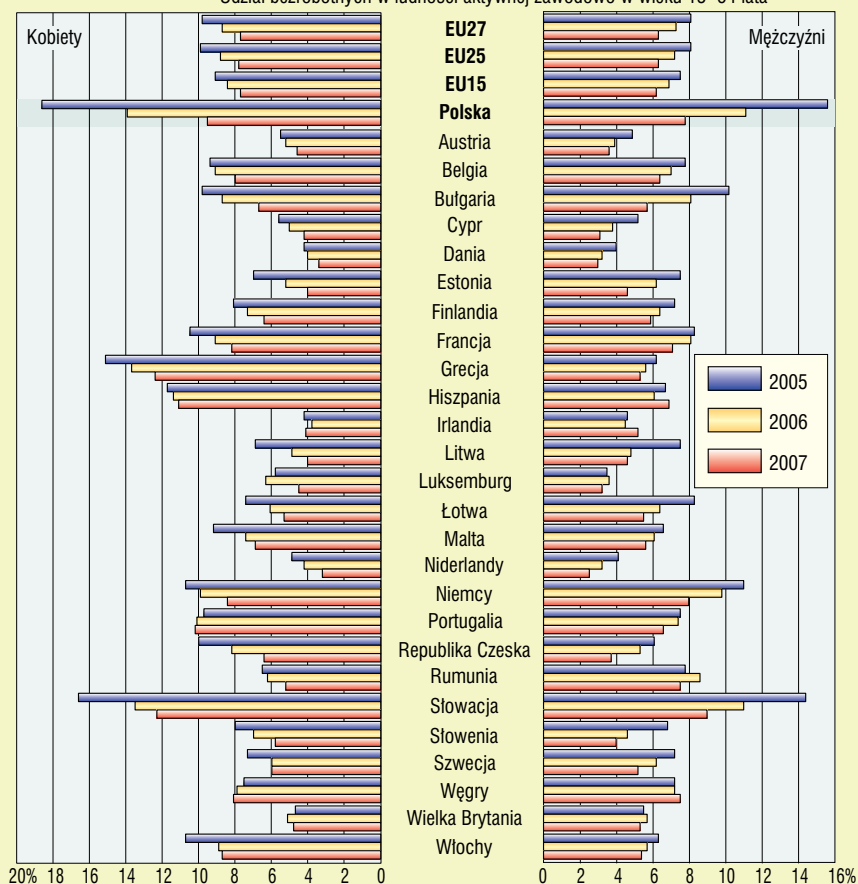
– w krajach Unii Europejskiej stopa bezrobocia kobiet jest niższa

niż w Polsce. W roku 2007 w Grecji, Słowacji, oraz Hiszpanii odnotowano wyższy poziom stopy bezrobocia kobiet niż w pozostałych krajach Unii Europejskiej, natomiast najniższy w Niderlandach, Danii, Estonii oraz na Litwie;

- w Polsce, podobnie jak w krajach Unii Europejskiej, stopa bezrobocia kobiet była wyższa niż mężczyzn.
- w krajach Unii Europejskiej bezrobocie długotrwałe dotyczyło w większym stopniu mężczyzn, natomiast w Polsce kobiety częściej niż mężczyźni byli zagrożone bezrobociem długotrwałym.

STOPA BEZROBOCIA KOBIECI I MĘŻCZYŹN W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ I W POLSCE W LATACH 2005–2007

Udział bezrobotnych w ludności aktywnej zawodowo w wieku 15–64 lata

Opracowanie merytoryczne

Departament Pracy i Warunków Życia GUS

Druk:

©ZAKŁAD WYDAWNICTW STATYSTYCZNYCH

al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa

Opracowanie graficzne, skład i łamanie

Lidia Motrenko-Makuch, Robert Chmielewski